

WOLONTARIAT

DOBRE PRAKTYKI WOLONTARIACKIE
NA PODSTAWIE DOŚWIADCZEŃ
CENTRUM WOLONTARIATU

WOLONTARIAT 2007

Począwszy od roku 2001 na zlecenie Centrum Wolontariatu i Stowarzyszenia Klon/Jawor prowadzone są w Polsce badania „Wolontariat i filantropia Polaków”. Badania te służą ocenie kondycji wolontariatu, wskazują na zmiany zachodzące w społeczeństwie w kontekście bezinteresownego pomagania innym i pokazują kierunki, w których ta forma aktywności obywatelskiej powinna się rozwijać.

Ostatnie badania, przeprowadzone w 2007 roku, wskazują na słabnący poziom aktywności Polaków w działalność wolontariatu. Jest to alarmujący sygnał zarówno dla organizacji zajmujących się wolontariatem, jak i dla wszystkich organizacji tworzących tzw. trzeci sektor gospodarki, którym wolontariusze pomagają w wykonywaniu swoich zadań prospołecznych. Osób gotowych do podjęcia aktywnego działania na rzecz potrzebujących jest ciągle mało. Optymistyczne jest to, że przeważnie są to osoby młode, które zazwyczaj są na stałe związane z tego typu aktywnością. Wśród nich najbardziej zaangażowani wolontariusze poświęcają więcej niż 50 godzin rocznie ze swego wolnego czasu na działalność charytatywną.

Taki stan rzeczy to wielkie wyzwanie dla wszystkich organizacji wolontariackich działających w całej Polsce. To sygnał do mobilizacji sił w celu tworzenia nowych programów, odkrywania nowych obszarów aktywności społecznej, zachęcania nowych ludzi do pracy na rzecz potrzebujących, zarówno w sposób indywidualny, jak i poprzez różne organizacje pozarządowe i instytucje publiczne.

Więcej o kondycji polskiego wolontariatu można dowiedzieć się z badania „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań 2007”, opublikowanego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor.

WSTĘP

Drogi Czytelniku, przekazujemy w Twoje ręce „Album dobrych praktyk” – swoiste świadectwo tego, jak wiele dobra tkwi w każdym z nas. Sportretowani tu ludzie pokazują, jak dużo radości można sprawić drugiej osobie, jak łatwo jest pomóc komuś, kto znalazł się na życiowym zakręcie i jak wesprzeć ludzi nieradzących sobie z otaczającą ich rzeczywistością. Ten „Album” to dowód na to, jak chętnie ludzie angażują się w działania obywatelskie i jak łatwo można rozwiązać lub przynajmniej zminimalizować problemy społeczne dzięki zaangażowaniu wolontariuszy. Ich działalność w ostatnich latach bardzo się rozwinęła w obszarze pomocy społecznej, ekologii, oświaty czy służby zdrowia. Pojawiają się nowe, dotychczas mało otwarte na wolontariuszy dziedziny jak kultura, działalność administracyjna czy wolontariat pracowniczy. Różnorodność obszarów społecznych, w których zaangażowani są wolontariusze, sprawia, że wolontariat w naszym kraju staje się coraz bardziej kolorowy.

Funkcjonujący ciągle w Polsce stereotyp pracy wolontarystycznej każe nam sądzić, że wolontariat to działalność skupiona głównie na pomocy osobom niepełnosprawnym, chorym lub dzieciom w domach dziecka. Tym albumem chcemy pokazać, że wolontariat ma szerszy zasięg społeczny, że wolontariat, to zarówno kolorowe i wesołe akcje z udziałem dzieci i młodzieży, jak i nieodpłatna pomoc udzielana organizacjom społecznym przez prawników, finansistów, tłumaczy czy menedżerów.

Wierzmy, że warto mówić o dobrych praktykach i dobrych ludziach, by promować takie postawy jako wzór do naśladowania. Niech więc ten album będzie inspiracją dla wszystkich wrażliwych ludzi, którym los drugiego człowieka nie jest obojętny, do znalezienia sposobu na swój udział w wolontariacie.

Dariusz Pietrowski

Prezes Centrum Wolontariatu w Warszawie

WOLONTARIACKIE
STAWIE
OCZEŃ
W
ARIATU

WOLONTARIAT 2007

Począwszy od roku 2001 na zlecenie Centrum Wolontariatu i Stowarzyszenia Klon/Jawor prowadzone są w Polsce badania „Wolontariat i filantropia Polaków”. Badania te służą ocenie kondycji wolontariatu, wskazują na zmiany zachodzące w społeczeństwie w kontekście bezinteresownego pomagania innym i pokazują kierunki, w których ta forma aktywności obywatelskiej powinna się rozwijać.

Ostatnie badania, przeprowadzone w 2007 roku, wskazują na słabnący poziom aktywności Polaków w działalność wolontariatu. Jest to alarmujący sygnał zarówno dla organizacji zajmujących się wolontariatem, jak i dla wszystkich organizacji tworzących tzw. trzeci sektor gospodarki, którym wolontariusze pomagają w wykonywaniu swoich zadań prospołecznych. Osób gotowych do podjęcia aktywnego działania na rzecz potrzebujących jest ciągle mało. Optymistyczne jest to, że przeważnie są to osoby młode, które zazwyczaj są na stałe związane z tego typu aktywnością. Wśród nich najbardziej zaangażowani wolontariusze poświęcają więcej niż 50 godzin rocznie ze swego wolnego czasu na działalność charytatywną.

Taki stan rzeczy to wielkie wyzwanie dla wszystkich organizacji wolontariackich działających w całej Polsce. To sygnał do mobilizacji sił w celu tworzenia nowych programów, odkrywania nowych obszarów aktywności społecznej, zachęcania nowych ludzi do pracy na rzecz potrzebujących, zarówno w sposób indywidualny, jak i poprzez różne organizacje pozarządowe i instytucje publiczne.

Więcej o kondycji polskiego wolontariatu można dowiedzieć się z badania „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań 2007”, opublikowanego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor.

DOBRE PRAKTYKI WOLONTARIACKIE NA PODSTAWIE DOŚWIADCZEŃ CENTRÓW WOLONTARIATU

BIURO POŚREDNICTWA PRACY WOLONTARYSTYCZNEJ

Jednym z programów realizowanych w każdym Centrum Wolontariatu jest Biuro Pośrednictwa Pracy Wolontarystycznej. Rolą biura jest dobór odpowiednich zadań do preferencji wolontariuszy, ich oczekiwań, umiejętności, doświadczenia, motywacji oraz możliwości. Zakres ofert dla ochotników jest bogaty, począwszy od prac biurowych, pomocy przy organizacji konferencji, eventów, animacji czasu dzieciom, po specjalistyczne usługi – porady prawne, księgowość, opracowanie materiałów na stronę internetową.

Propozycje pracy pochodzą z dwóch źródeł – od organizacji pozarządowych i instytucji społecznych oraz od osób indywidualnych. Często wolontariusze angażują się w programy prowadzone już przez Centrum Wolontariatu: pracują z dziećmi w szpitalach w ramach programu Wolontariat w szpitalu „Jestem blisko”, wspierają osoby bezdomne w programie „Gorący patrol”, pomagają osobom starszym w ramach programu Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej. Ponadto podejmują wolontariat akcyjny: świąteczne zbiórki żywności, angażują się w działania kulturalne, pomoc w schroniskach dla zwierząt, akcje promujące ekologiczny styl życia.

Odbiorcy pomocy to podopieczni organizacji pozarządowych, instytucji społecznych, są to osoby indywidualne i grupy społeczne, np. dzieci, młodzież, osoby starsze, niepełnosprawne, bezrobotne. Placówki poszukujące wolontariuszy, składając ofertę pracy do biura, pośrednictwa określają program zajęć dla ochotnika, przybliżają specyfikę pracy instytucji, podają ramy czasowe zajęć, opisują pożądane do zadania umiejętności. Innym ważnym zadaniem biura pośrednictwa jest edukacja w zakresie wolontariatu. Osoby organizujące pracę

ochotników mogą skorzystać z warsztatów i szkoleń poświęconych zarządzaniu wolontariuszami, sposobom rekrutacji, motywacji i ewaluacji pracy oraz konsultacji prowadzonych przez pracownika biura. Wolontariusze obowiązkowo uczestniczą w szkoleniach dotyczących prawnych aspektów ich zatrudnienia, odpowiedzialności, etyki pracy. Dodatkowo biura proponują warsztaty dotyczące specyfiki pracy z konkretnymi grupami społecznymi, np.: z dziećmi, osobami niepełnosprawnymi, starszymi, młodzieżą.

Prowadzone są również szkolenia rozwijające umiejętności interpersonalne, organizacyjne ochotników. Pamiętajmy jednakże, że specjalistyczne przygotowanie do pracy w wolontariacie leży po stronie organizacji pozarządowych, instytucji społecznych, placówek oświatowych, kultury, urzędu gminy, które angażują wolontariuszy w swoje działania. Od grudnia 2005 r. biuro pośrednictwa pracy funkcjonuje również w wersji internetowej, jako Skrzynka Dobroci. Zainteresowane osoby, tj. pracownicy organizacji, instytucji, wolontariusze, po rejestracji w serwisie internetowym Centrów Wolontariatu www.wolontariat.org.pl mogą zamieścić swoją ofertę. Skrzynka została stworzona z myślą o tych, którzy preferują elektroniczną formę komunikacji bądź mają utrudniony bezpośredni kontakt z Centrum Wolontariatu. Dzięki Skrzynce Dobroci łatwiej im znaleźć placówki zainteresowane współpracą z wolontariuszami. Biura pośrednictwa pracy wolontarystycznej to enklawy dla wszystkich, którzy chcą realizować wolontariat pod okiem profesjonalistów.

tekst: Marcin Wieczorek, wolontariusz Centrum Wolontariatu w Warszawie

WOŁONTARIAT W SZPITALU

Celem programu Wolontariat w Szpitalu – „Jestem blisko” jest wsparcie pacjentów i ich rodzin w czasie hospitalizacji. Adresatami programu są wolontariusze zainteresowani pracą w placówkach służby zdrowia.

Rozpoczynając program, skupiliśmy się na rozwijaniu współpracy z placówkami pediatrycznymi. Ale musimy pamiętać, że szpitale dzisiaj to miejsca otwarte dla rodziców i rodzin pacjentów, dlatego też i rola wolontariusza uległa w ciągu tych lat zmianie. W większości z nich dzieciom towarzyszą najbliżsi. Wolontariusz nie zastąpi przecież rodzica, dzisiaj to raczej starszy kolega, który uprzyjemni szpitalną nudę, wymyśli ciekawą zabawę, pomoże oswoić nieprzyjazne otoczenie.

„Jestem blisko” to program dla ludzi z ciekawymi pomysłami, twórczych i kreatywnych. To dzięki naszym wolontariuszom mali pacjenci Instytutu Reumatologii w Warszawie mogli usłyszeć o tak dalekim i egzotycznym kraju, jakim jest Mongolia, spróbować mongolskich ciasteczek. Można wymieniać bardzo wiele, bardzo ciekawych i innowacyjnych projektów (kameralny koncert gitarowy studentów Akademii Muzycznej, zajęcia z tańca towarzyskiego dla chorych na cukrzycę, warsztaty savoir vivre’u). Wolontariusze, którzy nie mogą regularnie spotykać się z pacjentami, uczestniczą w imprezach

i akcjach organizowanych z okazji Dnia Dziecka, Gwiazdki, organizują koncerty. W szpitalach dla dorosłych pacjentów wolontariusze odgrywają rolę „protezy”, wypełniając funkcję nieobecnego członka rodziny – pomagają w karmieniu chorych, towarzyszą w spacerze, pomagają dostać się do kaplicy, na badania diagnostyczne. Niejednokrotnie rola wolontariusza ogranicza się „tylko” do wysłuchania historii życia, opowieści o rodzinie, wnukach. A czasem wystarczy po prostu potrzymać za rękę i być blisko.

Wprowadzając wolontariuszy do szpitala, pamiętamy o przestrzeganiu przepisów dotyczących zasad bezpieczeństwa, o wewnętrznych regulaminach tych placówek, wymaganych badaniach i szczepieniach.

Program został zainicjowany w 2002 r. przez Centrum Wolontariatu w Warszawie. Obecnie współpracujemy z ośmioma placówkami w Warszawie i województwie mazowieckim (m.in. Centrum Zdrowia Dziecka, Instytut Matki i Dziecka, Szpital Litewska). Do dzisiaj w programie „Jestem blisko” wzięło udział ponad 400 wolontariuszy.

tekst: Lidia Ziębińska, wolontariusz – koordynator programu „Jestem blisko”, Centrum Wolontariatu w Warszawie

► **Warsztaty stylizacji dla dzieci**
Centrum Zdrowia Dziecka, Warszawa

Zagospodarowanie czasu wolnego dziecka, czasem po prostu bycie z nim, pozwala minimalizować psychologiczne skutki hospitalizacji. Jest to również rodzaj pomocy rodzicom w opiece nad dzieckiem, wtedy gdy sami, na przykład z powodu odległości, nie mogą mu towarzyszyć. Wolontariat w ramach projektu „Jestem blisko” można określić jako troskę o kondycję psychiczną zarówno pacjentów, jak i ich rodziców.

Dr. n. med. Maciej Piróg, Dyrektor Instytutu „Pomnik Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

Trzeba spojrzenia miłości, aby dostrzec obok siebie brata, który wraz z utratą pracy, dachu nad głową, możliwości godnego utrzymania rodziny i wykształcenia dzieci doznaje poczucia opuszczenia, zagubienia i beznadziei. Potrzeba „wyobraźni miłosierdzia”.

Jan Paweł II – 18 sierpnia 2002 roku, krakowskie Błonia

WOLONTARIAT NA RZECZ BEZDOMNYCH

„Gorący Patrol” – to program pomocy osobom bezdomnym przebywającym na terenie Lublina. Realizowany jest przez Centrum Wolontariatu w Lublinie przy współpracy z Centrum Duszpasterstwa Młodzieży. Celem programu jest wsparcie osób bezdomnych i towarzyszenie im w wychodzeniu z bezdomności. Odbiorcami są głównie osoby, które nie korzystają z pomocy schronisk.

Każdego roku w takich działaniach uczestniczy ok. 50 ochotników, w większości są to studenci. W sezonie zimowym, kiedy realizowanych jest najwięcej działań, każdego dnia wolontariusze docierają do około 30 bezdomnych. W skali roku z pomocy wolontariuszy korzysta ponad 150 osób bez dachu nad głową.

Pomysł pomocy bezdomnym zrodził się zimą 2002 roku, gdy media informowały o pierwszych śmiertelnych ofiarach mrozów. Lubelszczyzna przodowała wówczas w tragicznych statystykach. Chcąc zapobiegać podobnym tragediom, grupa kilku osób zaopatrzona w termosy z ciepłą herbatą i kanapki wyruszyła na ulice miasta. Po rozeznaniu sytuacji okazało się, że miejsca skupiające najwięcej tych osób to głównie dworce PKP i PKS. Oprócz okolic lubelskich dworców wolontariusze zaczęli odwiedzać też inne miejsca przebywania bezdomnych – ogródki działkowe, pustostany, parki.

Dziś ochotnicy wyposażeni w apteczkę pierwszej pomocy udzielają też podstawowej pomocy medycznej, zimą zawożą

im ciepłe ubrania i obuwie. W rozmowach z bezdomnymi próbują rozpoznać ich indywidualną sytuację i podjąć konkretne działania. Pomagają w pisaniu pism urzędowych, wyrobieniu dokumentów, w szukaniu mieszkania albo pracy. W tym celu uruchomili specjalne dyżury biurowe, podczas których osoby bezdomne mogą porozmawiać, otrzymać poradę prawną, skorzystać z komputera, telefonu lub innych potrzebnych urządzeń biurowych. Zawsze do dyspozycji mają też gazetę z ogłoszeniami.

Wolontariusze odwiedzają bezdomnych w szpitalach, czasem pomagają w nawiązaniu kontaktu z rodziną. Dwa razy do roku organizują akcję sprzątnięcia grobów osób bezdomnych. Tradycją stały się również wiosenne ogniska, rajdy oraz spotkania świąteczne. Wszystko to po to, by aktywizować ich i wyciągać z izolacji społecznej.

W ramach programu prowadzona jest także działalność edukacyjna dla młodzieży. Wolontariusze prowadzą w szkołach zajęcia i warsztaty poświęcone problemowi bezdomności. Podczas lekcji starają się łamać negatywny stereotyp osoby bezdomnej i uwrażliwiać na problemy osób wykluczonych. Czasem takie warsztaty owocują inicjatywami samych uczniów – np. zbiórką darów czy przygotowaniem paczek świątecznych.

tekst: Michał Sztajer – koordynator programu „Gorący patrol”, Tomasz Danielewicz, Renata Dobrzyńska – wolontariusze

▲ Przygotowywanie i wydawanie posiłków bezdomnym
Lublin

WOLONTARIAT 50 +

Celem programu jest promocja wolontariatu wśród osób powyżej 50. roku życia. Zachęcanie osób powyżej 50. roku życia do podejmowania aktywności społecznej i organizacji i instytucji samorządowych do podejmowania z nimi współpracy. Centrum Wolontariatu w Elblągu realizuje Program od 2006 r.

Współpraca z wolontariuszami 50+ zasadniczo nie różni się od pracy z innymi grupami wiekowymi. Jej specyfika polega na tym, że z jednej strony osobom starszym brakuje wiedzy i doświadczeń dotyczących wolontariatu, z drugiej niektórzy uważają, że mają zobowiązania wobec dzieci i wnuków lub potrzebę „dorobienia” do renty czy emerytury. Obawy starszych ochotników dotyczą tego, czy sobie w ogóle poradzą, czy nie są za starzy, czy zdrowie im pozwoli na pracę. W tej sytuacji zwracamy uwagę na to, że oferty wolontarystyczne są bardzo różnorodne i można je dopasować zarówno do kondycji fizycznej, psychicznej, zakresu wolnego czasu, potrzeb i umiejętności osoby chcącej pomagać.

Rozpoczynając realizację Programu, pierwszym dużym działaniem Centrum Wolontariatu było szerokie badanie nastawienia ludzi do wolontariatu 50+. Chcieliśmy rozpoznać postawy osób starszych wobec pracy ochotniczej, a także nastawienie instytucji i organizacji pozarządowych odnośnie współpracy z nimi. Uzyskane wyniki pozwoliły nam lepiej zdiagnozować potrzeby i oczekiwania obu stron oraz zaplanować pracę. W naszym mieście powstało Partnerstwo na rzecz Rozwoju Wolontariatu 50+ – nieformalna koalicja zrzeszająca organizacje i instytucje samorządowe zainteresowane wsparciem

wolontariuszy po 50. roku życia. Treść misji Partnerswa świetnie oddaje klimat i sens programu, a także nastawienie współpracujących z nami organizacji.

Chcemy, aby osoby po 50. roku życia stanowiły silną i aktywną społecznie grupę mieszkańców naszego miasta i regionu. Uważamy, że osoby te dysponują ogromną wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniem, które mogą wykorzystać w pracy wolontarystycznej. Tworzymy Partnerstwo, aby połączyć wysiłki wielu organizacji i instytucji zainteresowanych tą ideą.

Rekrutując starszych wolontariuszy, powinniśmy pamiętać, by nasza postawa była aktywna, skierowana do konkretnych osób, trzeba wychodzić na zewnątrz, spotykać się z nimi np. w klubach seniora, rozmawiać... Warto też wykorzystać młodsze pokolenie – dzieci i wnuki, ich zdanie i opinia mogą zachęcić i zainspirować „dziadków i babcię” do podjęcia wolontariatu. Osoby starsze, które zdecydują się na wolontariat, oczekują od nas konkretnej oferty pracy. Chcą czuć, że rzeczywiście są komuś potrzebne. Doświadczenie pokazuje, że osoby, które były proszone o konkretną pomoc, podjęły wolontariat i pracują do dziś.

Program rozpoczął się od realizacji projektu „Same Plusy. Wolontariat 50+” w partnerstwie z Akademią Rozwoju Filantropii w Polsce.

tekst: Anna Garbarska-Werner, prezes Regionalnego Centrum Wolontariatu w Elblągu

► **Barbara (58 lat), Jerzyka (61 lat), Krysia (59 lat), Teresa (64 lata), Zofia (50 lat) – wolontariuszki, które wzięły udział w programie Wolontariat 50+ Elbląg**

Na początku moi znajomi nie mogli uwierzyć, że pracuję za darmo, i to w hospicjum. Ale ja nie wyobrażam sobie, że po przejściu na emeryturę usiądę i będę oglądać telewizję. Chciałam się jakoś spełnić, zrealizować. Wolontariat zmienił moją filozofię życiową: moje problemy, które wydawały mi się tak wielkie, po wyjściu z hospicjum stają się błahe, nie użalam się nad sobą.

Jerzyka, 61 lat, wolontariuszka

Zaraz po przyjeździe do Ośrodka nie wiedziałem, kim są wolontariusze, po co tu przychodzą. Dziwiłem się, że kogoś jeszcze obchodzi nasz los. Tak naprawdę, to dzięki nim odzyskałem nadzieję i wiarę w drugiego człowieka.

Mansur, uchodźca – od czterech miesięcy mieszka w ośrodku

WOLONTARIAT DLA UCHODźCÓW

Blisko 60-osobowa grupa wolontariuszy działających przy Centrum Wolontariatu i Centrum Duszpasterstwa Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej od 2001 roku łączy swoje siły, by pomagać uchodźcom przebywającym w Ośrodku dla Cudzoziemców w Lublinie.

Każdego dnia dają nadzieję, pokazują, czym jest ludzka solidarność i polska gościnność. Budują świat przyjazny człowiekowi, który szuka azylu, bezpiecznego miejsca i schronienia. Wolontariusze ofiarują swój entuzjazm, pomysły, czas. W zamian otrzymują coś wyjątkowego – prawdziwą radość z pracy na rzecz drugiego człowieka. Wolontariusze pracują w grupach, co sprawia, że nabierają umiejętności pracy w zespole, uczą się współodpowiedzialności za siebie i innych, a w chwilach kryzysu są dla siebie wsparciem.

Centrum Wolontariatu od 2002 roku prowadzi na terenie Ośrodka zajęcia dla dzieci, podczas których wolontariusze stosują innowacyjne metody pracy nakierowane głównie na naukę języka polskiego, poznanie kultury i integrację z polskimi rówieśnikami. Zajęcia rozwijają umiejętności manualne, artystyczne i społeczne. Są pomocne, zanim dzieci trafią do polskich szkół. Czasami zajęcia przyjmują formę wspólnych wyjść do kin, teatrów, muzeów czy organizacji wycieczek,

festynów, meczów. Każde takie wyjście jest dla dzieci dużym wydarzeniem, które sprawia, że świat staje się dla nich bardziej ciekawy i kolorowy.

Działania wolontariuszy dla dorosłych mieszkańców ośrodka mają na celu przekazanie podstawowych informacji o Polsce tak, żeby kraj do którego przybyli, i ludzie, z którymi przyjdzie im żyć, stawali się dla nich czymś znanym, a przez to przyjaznym. Pomagają załatwiać sprawy urzędowe i świadczenia socjalne, są tłumaczami w rozmowach u lekarza.

Od 2006 roku wolontariusze prowadzą lekcje języka polskiego. Uzupełnieniem zajęć językowych są wizyty w teatrze, filharmonii, a nawet na meczu piłki nożnej czy torze żużlowym. Skutecznym sposobem uczenia języka polskiego są także wspólne spotkania kulinarne dla uchodźców i wolontariuszy, podczas których mają oni okazję do przygotowywania posiłków, prezentacji narodowych potraw i rozmów w języku polskim. Podczas zajęć dla kobiet ochotnicy prowadzą i animują zajęcia dla najmłodszych, którym zapewniają zabawę i opiekę na czas nauki ich rodziców.

tekst: Wojciech Wcisł – koordynator programu „Pomoc uchodźcom”, Centrum Wolontariatu w Lublinie

▲ **Każde dziecko potrzebuje rozrywki, zabaw, uśmiechu. Wspólne imprezy dla Polaków i uchodźców stwarzają okazję do wzajemnego poznania się.**

Ośrodek dla Cudzoziemców, Lublin

◀ **Wolontariusze uczą dzieci języka polskiego, pokazują im polską kulturę, tradycję, historię. Zajęcia zbliżają dwie kultury – polską i czeczeńską.**

Ośrodek dla Cudzoziemców, Lublin

WOŁONTARIAT DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Celem programu jest zachęcanie osób niepełnosprawnych (psychicznie, umysłowo i fizycznie) do aktywności wolontariackiej i integracja z wolontariuszami.

Od 2004 r. Centrum Wolontariatu w Słupsku realizuje program edukacyjno-wychowawczy skierowany do 30-osobowej grupy osób niepełnosprawnych w różnym wieku, podopiecznych Domu Pomocy Społecznej w Machowinku. Współpracują z nimi wolontariusze – uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, do tej pory była to grupa 50 ochotników.

W ramach programu podejmowane są różnorodne działania aktywizujące oraz zajęcia edukacyjne. Niepełnosprawni uczestniczą w projektowaniu i pielęgnowaniu ogrodu, dbają o estetykę nakrywania do stołu, sami gotują, pieką ciasta lub towarzyszą w przygotowywaniu posiłków, fotografują, pomagają sobie wzajemnie w podstawowych czynnościach życiowych. Dzięki udziałowi w takiej aktywności możliwe staje się przełamywanie barier nieufności między osobami niepełnosprawnymi a pełnosprawnymi, budowanie bliższych relacji, zaufania. U osób niepełnosprawnych maleje poczucie bezradności wobec najbardziej prozaicznych zajęć, a rośnie chęć do zdobywania nowych umiejętności.

Realizowane działania są tak planowane, by rozwijać zainteresowania ich uczestników. Program zachęca młodzież do aktywnego sposobu spędzania wolnego czasu, integruje ją we

wspólnym przedsięwzięciu, rozwija umiejętności współpracy. Obie grupy zwiększają wiarę we własne możliwości, dzięki czemu poznają swój potencjał psychofizyczny, przełamują bariery komunikacyjne, tworzą pozytywne więzi międzyludzkie.

Program zawiera elementy integrujące niepełnosprawnych z pełnosprawnymi i usprawniające komunikację w grupie osób niepełnosprawnych. Dzięki programowi uczestnicy są bardziej otwarci na wzajemne wspieranie się, osoby bardziej sprawne angażują się w pomoc osobom mniej sprawnym. Obserwujemy, że wdrożenie niepełnosprawnych w pracę na rzecz własnego środowiska zapobiega pogłębianiu ich poczucia bezradności, uczy większej samodzielności i pozwala na aktywne, produktywnie spędzanie wolnego czasu.

Bardzo ważną okazuje się dla osób niepełnosprawnych możliwość publicznego zaprezentowania własnych umiejętności, osiągnięć (np. zrobione zdjęcia, ugotowane potrawy, pięknie nakryty stół). Mogą pochwalić się efektami samodzielnej pracy, co podnosi ich poczucie własnej wartości i samooceny. Większa wiara we własne możliwości pozwala na lepsze poznanie siebie. Współpraca z wolontariuszami pokazuje im, że mogą angażować się w pomoc innym. Dla młodych wolontariuszy, a także społeczności lokalnej jest to stałe otwieranie się na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych.

tekst: Marta Aniszkiewicz, Centrum Wolontariatu w Słupsku

▲ ► **Wystarczył jeden uśmiech, abyśmy wszyscy stali się tacy sami – zajęcia fotograficzne dla niepełnosprawnych Słupsk**

Praca z osobami niepełnosprawnymi nie jest trudna ani nieprzyjemna. Początkowe bariery znikają już przy pierwszym kontakcie. Niepełnosprawni są bardziej otwarci, szczerzy i ufni, z serdecznością podchodzą nawet do początkujących wolontariuszy.

Marta Aniszkiewicz, koordynator programu

Wolontariat jest jedyną w swoim rodzaju formą edukacji, kształcenia i formacji dla wszystkich, którzy się z nim stykają. Co więcej, wydaje się, że w czasach obecnych trudno znaleźć inne, lepsze narzędzie edukacji obywatelskiej i w ogóle edukacji osoby do zadań, jakie stawia przed nią nowa rzeczywistość. Wolontariat ze swej natury promuje bowiem aktywny udział w życiu społecznym poprzez uczestnictwo w organizacjach i instytucjach nienastawionych na zysk, rozwija samodzielność i kreatywność oraz zachęca osoby defaworyzowane (niepełnosprawne, młodzież pochodzącą z biednych rodzin, bezrobotną, zagrożoną patologiami) do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

bp Jan Chrapek, *Dzielmy się Miłością – Wolontariat*

MŁODZIEŻOWE KLUBY WOLONTARIUSZA

Celem Młodzieżowych Klubów Wolontariusza jest wychowywanie poprzez wolontariat. Młodzi wolontariusze uczą się, jak nieść pomoc najbardziej potrzebującym, i zdobywają doświadczenia, które posłużą im do realizacji podobnych zadań w przyszłości.

Program Młodzieżowych Klubów Wolontariusza prowadzony jest przez Centrum Wolontariatu w Lublinie od 2002 roku. Inspiracją do utworzenia tego programu było duże zainteresowanie działalnością prospołeczną niepełnoletnich osób, które ze względu na swój wiek miały trudność z podjęciem pracy wolontarystycznej w instytucjach publicznych. Zupełnie inne było podejście do tych osób, jeśli stanowiły zorganizowaną grupę, której na różnych etapach towarzyszył dorosły opiekun – nauczyciel, wychowawca, rodzic.

Kluby powstają przy szkołach, domach kultury, parafiach, bur-sach szkolnych. Nad pracami każdego Klubu czuwa opiekun, który jest odpowiedzialny za rekrutację ochotników, organizację ich pracy oraz prowadzenie zajęć wychowawczych. Każdy z Klubów opracowuje regulamin, a na każdy rok szkolny tworzy harmonogram pracy. Bardzo ważne jest, aby planowane działania na poszczególne lata były oparte na rzeczywistych potrzebach środowiska lokalnego, a ich zakres był dostosowany do możliwości wolontariuszy.

Młodzi ludzie oprócz systematycznej pracy na rzecz potrzebujących pomocy uczestniczą w cyklicznych spotkaniach prowadzonych przez opiekuna. Ich celem jest udzielanie wsparcia niepełnoletnim wolontariuszom, praca nad ich mo-

tywacjami oraz ukazywanie korzyści płynących z wolontariatu. Młodzi uczą się pracy w grupie, planowania swojego czasu, wybierania tego, co w życiu ważne. Poznając problemy i potrzeby tych, którzy są najbliższymi – kolegów szkolnych – oraz tych, którzy są daleko, na innych kontynentach, uczą się podejmowania konkretnych działań pomocowych, np. zbiórki środków finansowych na żywność, wodę pitną, budowę studni w Afryce.

Młodzi wolontariusze, członkowie Klubów Wolontariatu, pracują w szkołach, prowadząc lekcje koleżeńskie, w domach pomocy społecznej, w domach dziecka, świetlicach opiekuńczo-wychowawczych, organizują także liczne akcje pomocowe i zbiórki. Stanowią ogromny potencjał zwłaszcza w takich miejscowościach, w których nie ma Punktów Pośrednictwa Pracy Wolontarystycznej i są czasami jedynymi osobami odpowiadającymi na prośby o wsparcie i pomoc. Sami młodzi wolontariusze, angażując się już od najmłodszych lat, uczą się systematyczności, odpowiedzialności i wrażliwości na potrzeby innych, co ma szansę zapoczątkować w przyszłości odpowiedzialnymi postawami obywatelskimi.

Obecnie 60 klubów współpracuje ze sobą w Regionalnej Sieci Młodzieżowych Klubów Wolontariusza w województwie lubelskim, gdzie dokonuje się wymiana doświadczeń, informacji, pomysłów oraz planuje się wspólne akcje i działania. Program realizowany jest również przez Centrum Wolontariatu w Słupsku.

tekst: Katarzyna Braun, Centrum Wolontariatu w Lublinie

▲ Szkolenie „Dlaczego warto być wolontariuszem”
Gimnazjum im. Jana Pawła II w Łęczycy

WOLONTARIAT BIZNESU

Wolontariat Biznesu to pierwszy program pozarządowy w Polsce realizowany od 2002 roku przez Centrum Wolontariatu w Warszawie, który propaguje i wspiera wolontariat pracowniczy (ang. corporate volunteering). Misją programu jest pogłębianie dialogu firmy z pracownikami oraz najbliższym otoczeniem, któremu sprzyja zaangażowanie się pracowników w życie społeczności lokalnych.

Centrum Wolontariatu realizuje program Wolontariat Biznesu wspólnie z bankiem Citi Handlowy – patronem programu – oraz partnerami strategicznymi: Commercial Union Polska, Telekomunikacją Polską, Provident, a także partnerami: Cadbury Wedel i ING Bankiem Śląskim. Dzięki Wolontariatowi Biznesu wiele organizacji społecznych otwartych na współpracę otrzymuje dodatkowe wsparcie. Firmy w kooperacji z organizacjami pozarządowymi realizują różne projekty, w których udział strony „biznesowej” wykracza daleko poza wsparcie finansowe.

Program ten umożliwia uczestnictwo w szeregu działań wolontarystycznych na rzecz organizacji społecznych, np. udostępnianie swoich zasobów wiedzy oraz osobiste zaangażowanie pracowników w wolontariat. Wolontariusze ze środowiska biznesu pracują wszędzie tam, gdzie ich pomoc jest szczególnie potrzebna. Jedni kontynuują to, co robią na co dzień – pomagają organizacji w realizacji zadań z zakresu PR, marketingu, informatyki oraz w tłumaczeniach, organizowaniu wydarzeń czy prowadzeniu szkoleń. Inni natomiast chcą się oderwać od codzienności i angażują się w pomoc, wykorzystując swoje predyspozycje i pasje – prowadzą zajęcia sportowe z dziećmi, pomagają im w nauce, remontują dom dziecka, noszą zakupy starszym osobom, odwiedzają chorych w szpitalu itp. Dzięki nim organizacje i osoby prywatne otrzymują pomoc przy rozwiązywaniu swoich problemów, pokonywaniu barier i realizowaniu działań prospołecznych.

Pracownicy-wolontariusze poprzez wolontariat integrują się, poznają nowych ludzi i sytuacje, jednocześnie zwiększają swoje zadowolenie z pracy a tym samym motywację do wykonywania codziennych obowiązków służbowych. Dzięki tym dodatkowym zajęciom podnoszą swoje miękkie kwalifikacje – umiejętności społeczne i interpersonalne, przełamują negatywne stereotypy o ludziach dotkniętych chorobami, niepełnosprawnością, czy uzależnieniami. Doświadczenie takie wzbogaca relacje pracownika z firmą oraz firmy z jej otoczeniem. Wzmocnieniu ulegają więzi emocjonalne z organizacją, współpracownikami i społeczeństwem.

Przedsiębiorstwa umożliwiają swoim pracownikom podjęcie działań społecznych w czasie pracy, przekazują pomoc rzeczową, wsparcie logistyczne i finansowe, w celu realizacji indywidualnych projektów wolontariackich. Z drugiej strony jeśli pracownik jest aktywnym wolontariuszem w organizacji, może często liczyć na otrzymanie określonej liczby wolnych godzin od pracy, nie tracąc przy tym prawa do pełnego wynagrodzenia (ang. matching time). Bywa też tak, że firma przelicza czas społecznej pracy swojego pracownika na pieniądze, które przekazuje w podwójonej kwocie organizacji wspieranej przez pracownika – wolontariusza (ang. matching fund). Wolontariusze w takich sytuacjach czują misję i zaangażowanie swojej firmy, dzięki czemu są dodatkowo zmotywowani do wspólnego inwestowania swojego czasu i umiejętności w ważne działania prospołeczne.

Zaangażowanie się firmy w budowanie wolontariatu pracowniczego umożliwia odniesienie korzyści zarówno społecznościom lokalnym, organizacjom pozarządowym, jak i przedsiębiorstwom i ich pracownikom.

tekst: Izabela Dyakowska, koordynator Programu Wolontariat Biznesu

Programy tematyczne

▲ **Wolontariusze z firmy Provident oznaczają schody, aby ułatwić niewidomym i słabo widzącym poruszanie się po Dworcu Centralnym**
Warszawa

► **U góry od lewej: wolontariusze ING Banku Śląskiego remontują salę dla dzieci niesłyszących w Katowicach, zajęcia dla dzieci organizowane przez wolontariuszy Telekomunikacji Polskiej, wolontariusze biorący udział w jednym z 83 projektów realizowanych w ramach Światowego Dnia Citi dla Społeczności 2007**
U dołu od lewej: **Wolontariusze Cadbury Wedel, którzy brali udział w akcji malowania domu dziecka w Poznaniu, wolontariusze Commercial Union oddają krew**

Uwierzyłam w siebie. Jestem szczęśliwa, że robię coś dla innych i wspiera mnie w tym firma, w której od lat pracuję. Ile można zajmować się tylko sobą i najbliższymi? Praca, dom, dzieci, aerobik. To ważne, ale nie wystarczy.

Beata Nowak-Cichy, wolontariuszka z Telekomunikacji Polskiej

*Każdy człowiek posiada coś,
czym może podzielić się z innymi.
Wolontariusze są takimi ludźmi,
którzy poświęcają swój czas chorym,
starszym, samotnym i dzieciom.
Istnieją po to, żeby pomagać i nieść
nadzieję wszędzie tam, gdzie jest
ona potrzebna.*

Bożena Marczak, koordynator Wolontariatu GOPS Stare Babice

WOLONTARIAT W OPS

Celem programu „Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej” (OPS) jest propagowanie i wspieranie włączania wolontariuszy w działania ośrodków pomocy społecznej na rzecz osób w trudnej sytuacji życiowej.

Program polega na przygotowaniu pracowników socjalnych do pełnienia funkcji koordynatorów wolontariatu w OPS oraz wspieraniu i promowaniu działań placówek już współpracujących z ochotnikami. Ośrodki pomocy społecznej są naturalnym miejscem spotkań osób potrzebujących pomocy z osobami, które chcą jej udzielić. Osobom, które chcą pomagać innym, mają do zaoferowania całą wachlarz możliwości. Wolontariusze mogą opiekować się dziećmi – pomagać im w lekcjach lub organizować czas wolny – towarzyszyć osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym. Dodatkowym atutem jest to, że ośrodki pomocy społecznej są w każdej gminie. Włączając się w ich działania, wolontariusze mogą pomagać w rozwiązywaniu problemów w swojej społeczno-

ci lokalnej. Dzięki ich obecności ośrodki mogą lepiej i szybciej odpowiadać na potrzeby osób w trudnej sytuacji życiowej, objąć swoją opieką więcej potrzebujących, oferować im szerszy zakres usług. Ochotnicy zmieniają też postrzeganie ośrodków z „rozdawaczy pieniędzy” na miejsca, gdzie każdy w trudnej sytuacji uzyska odpowiednią pomoc.

Program spotyka się z wielkim uznaniem pracowników socjalnych pełniących funkcję koordynatorów wolontariatu. Twierdzą oni, że obecność wolontariuszy pozwala im lepiej prowadzić pracę socjalną, daje ożywczą energię i przeciwdziała wypaleniu zawodowemu.

Warszawskie Centrum Wolontariatu prowadzi ten program od 1997 roku. Obecnie w całej Polsce w około 100 ośrodkach pomocy społecznej pracuje blisko 4000 wolontariuszy.

tekst: Monika Beldowska, wolontariusz Centrum Wolontariatu w Warszawie

◀ **Zajęcia w Środowiskowym Domu
Pomocy Społecznej**
Warszawa – Bielany

BARWY WOLONTARIATU – KONKURS DLA WOLONTARIUSZY

Od siedmiu lat Centra Wolontariatu organizują konkurs Barwy Wolontariatu, którego celem jest promocja wolontariatu poprzez prezentację ciekawych postaci wolontariuszy, nagrodzenie organizacji najbardziej zaangażowanych w działalność społeczną.

Czy jest potrzeba, aby nagradzać ludzi za ich dobre serce i bezinteresowną pomoc dla innych, i jak to robić sprawiedliwie? Jak ocenić i porównać, czy wolontariusz pomagający w hospicjum jest lepszy od tego, który prowadzi serwis internetowy dla organizacji charytatywnej, czy ktoś, kto karmi psy w schronisku zasługuje na mniejsze uznanie od tego, który pomaga dzieciom w nauce w domu dziecka? Jest to dylemat, który towarzyszy nam co roku podczas rozstrzygnięcia konkursu.

Kapituła nagradza wolontariuszy reprezentujących różne środowiska i obszary życia społecznego – dostrzegamy ochotników zaangażowanych w działania kulturalne, w działania na rzecz osób starszych, środowiska naturalnego, w pomoc osobom niepełnosprawnym, bezdomnym. Za każdym razem pamiętamy jednak, aby nie uczynić z konkursu plebiscytu na „przodownika pracy społecznej”.

Chcemy natomiast pokazywać ludzi żyjących wokół nas, mocno zaangażowanych w pomoc innym, w dbanie o dobro publiczne, zmieniających na lepsze otaczającą nas rzeczywistość.

Wartości płynące z organizacji konkursu dzielają również instytucje i środowiska, którym nie jest obca aktywność obywatelska i postawy społeczne. Konkurs objęty jest Honorowym Patronatem Prezydenta RP – Lecha Kaczyńskiego. Program 2 TVP co roku pomaga nam w organizacji i relacjonuje na żywo Galę Wolontariatu – koncert, podczas którego prezentowane są sylwetki laureatów.

Nasze dotychczasowe doświadczenia w organizacji konkursu, zainteresowanie nim, wypełnione do ostatnich miejsc teatry, w których odbywa się Gala Wolontariatu, utwierdzają nas w przekonaniu, że warto prezentować sylwetki nietuzinkowych ludzi, nagłaśniać wyjątkowe akcje wolontarystyczne, dzielić się refleksjami na temat tej ciągle jeszcze w Polsce nowej formy działalności społecznej.

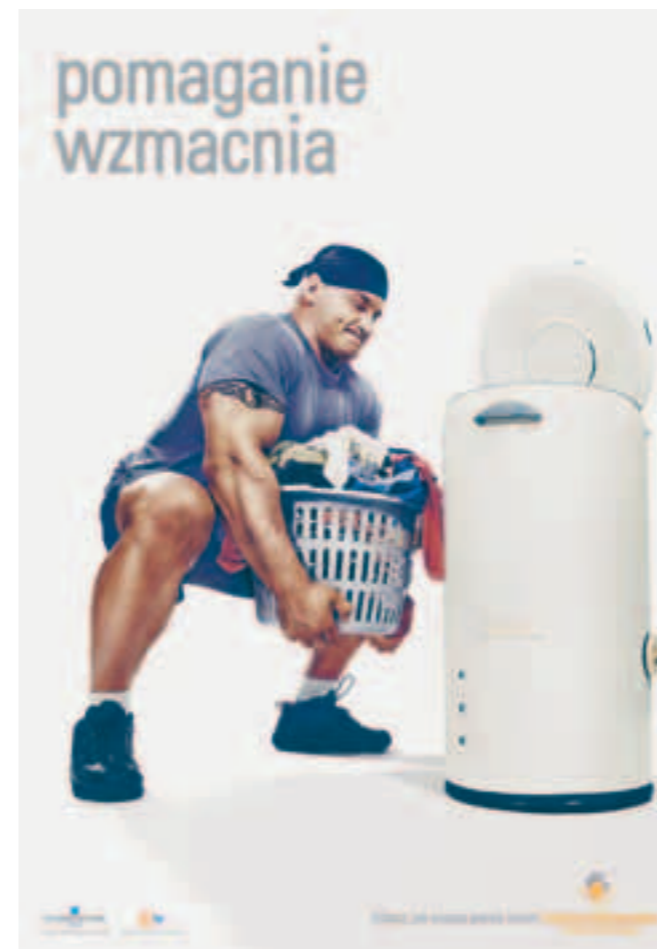
tekst: Dariusz Pietrowski, prezes Centrum Wolontariatu w Warszawie

Wnioski konkursowe to najbardziej optymistyczna lektura, jaką kiedykolwiek czytałam. To historie niezwykłych ludzi – dobrych, wrażliwych, oddanych. Wspaniałe jest to, że jest ich tak wielu! Konkurs to nie tylko cudowna terapia dla członków kapituły, ale przede wszystkim promocja pięknej idei wolontariatu. Idei zaraźliwej.

Anna Potocka, wiceprezes Business Centre Club, członek kapituły konkursu „Barwy wolontariatu”

„Barwy wolontariatu”
Statuetka, którą otrzymują laureaci konkursu

„Pomaganie wzmacnia”
Kampania społeczna z udziałem Mariusza Pudzianowskiego

PROMOWANIE DOBRA – KAMPANIE PROMOCYJNE WOLONTARIATU

Kampanie promocyjne organizowane przez Centrum Wolontariatu w Warszawie mają na celu zachęcenie ludzi do refleksji – jak pomóc innym, jak zaangażować się w działania obywatelskie – promują aktywną postawę społeczną, podpowiadają, że pomaganie to także wzmacnianie siebie. Ich przekaz jest prosty, inspiruje, co warto zrobić aby dać coś z siebie innym.

Można zapytać: czy należy zachęcać ludzi do pomagania, czynienia dobra, poświęcania się dla innych? My chcemy o tym przypomnieć i zainspirować do przemyśleń oraz działania. Społeczne kampanie promocyjne są niestety trudne do realizacji. Nie wszystkie media elektroniczne i papierowe chcą współpracować, nie wszyscy wydawcy godzą się nieodpłatnie udostępnić swój czas antenowy czy łamy swoich wydawnictw.

Na szczęście ci, do których nasze kampanie są adresowane – wolontariusze – przyjmują je ciepło i ze zrozumieniem. Bo jak tu przejść obojętnie obok plakatu, na którym „Pudzian” mocuje się z koszem brudnej bielizny lub ciągnie niczym ogromnego tira chłopca na dziecięcym traktorku? Takie przekazy są ważne, takie kampanie sprawiają, że przyszli wolontariusze oswajają się z myślami: Ej! – przecież ja też tak mogę, jestem w stanie to zrobić, nie kosztuje to wiele wysiłku! Przynieść komuś zakupy, przeczytać osobie niewidomej gazetę – jest to w moim zasięgu!

Kampanie inspirują, pokazują, że wolontariat to działania dostępne dla każdego z nas i tylko od nas samych zależy, czy się ich podejmiemy. No ale skoro „Pudzian” daje nam przykład – to jak tu nie chcieć zostać mistrzem w pomaganiu! Postać Mariusza Pudzianowskiego jest symbolem hartu ducha, silnego charakteru w dążeniu do wyznaczonego celu. Jest kimś kto dzięki systematycznej, tytanicznej pracy nad samym sobą osiąga swoje marzenia i znajduje czas, by pomóc innym. Poprzez jego osobę pragniemy ukazać wolontariat jako drogę do kształtowania własnej osobowości, charakteru, źródło siły do dzielenia się sobą.

Dotychczas zrealizowane kampanie to „Możesz być czymiś... nogami, oczami, rękami” w 2003 roku i w 2006-2007 roku „Pomaganie wzmacnia” z udziałem Mariusza Pudzianowskiego. Uzupełnieniem plakatów były dwa spoty filmowe. Projekty te zyskały uznanie świata reklamy. Kampanie zdobyły międzynarodowe nagrody, w tym m.in.: Eurobest 2006 – bronze winner; EPICA 2006 – silver winner; EFFIE 2007 – bronze winner.

Kampanie „Możesz być czymiś...” i „Pomaganie wzmacnia” zostały nieodpłatnie zrealizowane przez zespół Agencji Leo Burnett. Warto podkreślić, iż udział w kampanii Mariusza Pudzianowskiego był nieodpłatny.

tekst: Dariusz Pietrowski, prezes Centrum Wolontariatu w Warszawie

Centrum Wolontariatu

Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Warszawie

ul. Nowolipki 9b, 00-151 Warszawa

tel. 0 22 635 27 73

faks 0 22 635 27 73 wew. 34

e-mail: warszawa@wolontariat.org.pl

www.wolontariat.org.pl

Redakcja: Marcin Wieczorek

Zdjęcia: Tomasz Tomaszewski (okładka, str. 6-7), z archiwum: Fundacji Kronenberga przy Citi Handlowy, Commercial Union, Cadbury Wedel, ING Banku Śląskiego, Provident, Telekomunikacji Polskiej (str. 18-19), pozostałe zdjęcia z archiwum regionalnych Centrów Wolontariatu
Projekt graficzny i skład: KOMBINAT produkcje kreatywne

© Copyright Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Warszawie

Przedruk materiału z niniejszej publikacji jest dozwolony wyłącznie na zasadach niekomercyjnych pod warunkiem podania źródła.

Publikacja została sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

CENTRUM WOLONTARIATU

Centrum Wolontariatu w Warszawie powstało w 1993 roku, by szerzyć świadomość, promować i edukować nt. wolontariatu, wspierać organizowanie pracy ochotniczej oraz badać aspekty jej funkcjonowania. Sercem Centrum jest Biuro Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy. Od 2005 r. wszyscy zainteresowani wolontariusze i organizacje społeczne w Polsce mogą korzystać z internetowego narzędzia – Skrzynki Dobroci. Istotnym elementem w działalności Centrum są systemowe rozwiązania włączające wolontariat w pracę NGO i instytucji społecznych, programy wolontarystyczne: Wolontariat w szpitalu, Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej, Wolontariat biznesu.

Chcąc dotrzeć do szerokiego grona odbiorców, Centrum stworzyło serwisy informacyjno-poradnicze: www.wolntriat.org.pl, www.wolontariat.biz.pl, www.wolontariat.ops.pl, www.wolontariatipraca.pl, przeprowadza kampanie promocyjne oraz wydaje publikacje o tematyce wolontarystycznej. W zakresie realizacji celu edukacyjnego Centrum szkoli wolontariuszy i placówki organizacji społecznych oraz firmy zainteresowane organizacją pracy wolontariuszy.

Działalność Centrum ukierunkowana jest również na wymianę doświadczeń i rozwój wolontariatu w lokalnych społecznościach. W nieformalnej Sieci Centrów Wolontariatu zrzeszonych jest obecnie 10 Regionalnych Centrów Wolontariatu oraz ponad 150 lokalnych punktów wolontarystycznych. Sieć Centrów jest inicjatorem ogólnopolskiego konkursu dla wolontariuszy „Barwy wolontariatu” oraz obchodów Międzynarodowego Dnia Wolontariusza. Od 1999 roku członkowie Sieci uczestniczą w tworzeniu Sieci Centrów Wolontariatu w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Działania Centrum wspiera od 2001 roku Opiekun Wolontariatu w Polsce Commercial Union.

Centrum Wolontariatu w Warszawie

ul. Nowolipki 9b

00-151 Warszawa

tel. 0 22 635 27 73

www.wolontariat.org.pl

DOBRE PRAKTYKI WOŁONTARIACKIE
NA PODSTAWIE DOŚWIADCZEŃ
CENTRÓW WOŁONTARIATU